

نام و نام خانوادگی:

زمان برگزاری: ۱۵ دقیقه

نام آزمون: فلسفه ۱۲ درس ۳ تستی

تاریخ آزمون:

۱ کدام عبارت درست است؟ (با تغییر)

- ۱ در فلسفه جدید غرب، اعتقاد عمومی به اصل علیت مورد انکار قرار گرفته است.
- ۲ اصل علیت یک قضیه بدیهی است و منشأ اولیه درک آن، آگاهی از خویش است.
- ۳ تجربه علمی معلوم می کند که تعاقب دو حادثه، دلیل بر وجود رابطه علیت میان آنها نیست.
- ۴ بلافاصله پس از وجود یافتن یک موجود، رابطه علیت بین آن و علت آن شکل می گیرد.

۲ از نظر دکارت علیت چگونه است؟

- ۱ نتیجه همکاری عقل و تجربه است.
- ۲ اصل علیت بدون دخالت تجربه به دست می آید.
- ۳ نتیجه چند مقدمه فطری است.
- ۴ امری غیربدیهی و نیازمند ادراک حسی است.

۳ دکارت علیت را

- ۱ اصلی تجربی و ناشی از حس توالی پدیدهها می داند.
- ۲ درک بشر از طریق استدلال عقلی و بدون تجربه نمی داند.
- ۳ جزء مفاهیم اولیه و بدیهی می داند.
- ۴ تداعی روانی ناشی از توالی پدیدهها می داند.

۴ کدام گزینه جای خالی را به درستی کامل نمی کند؟

- ۱ معرفت مستقل از تجربه وجود ندارد.
- ۲ علیت یک مفهوم حسی است.
- ۳ مبنای ساخت علیت فرایند تداعی است.
- ۴ حکم به مصادیق قاعده علیت بر حسب عادت روی می دهد.

«از نظر دیوید هیوم ...»

۵ اگر اصل را جدی و دقیق انکار کنیم، به هیچ کاری اقدام نخواهیم کرد.

- ۱ هستی
- ۲ سنخیت
- ۳ علیت
- ۴ وجوب

۶ کدام گزاره معنای وجوب علی و معلولی را به درستی بیان نمی کند؟

- ۱ امکان نداشت علت موجود باشد، ولی جهان هستی پدید نیاید.
- ۲ اگر علت ضرورت دهنده معلول نباشد، وجوددهنده آن نیز نخواهد بود.
- ۳ معلول در ذات خود ممکن الوجود است که توسط علت، واجب الوجود بالغیر می شود.
- ۴ هر ممکن الوجود بالذاتی نیاز به یک علت وجودی دارد که با وجود خود به آن ضرورت می بخشد و این تخلف پذیر است.

۷ علت، به معلول می دهد و را از آن سلب می کند.

- ۱ وجود بالذات - ضرورت عدم
- ۲ ضرورت وجود - ضرورت وجود و عدم
- ۳ وجود بالذات - حالت تساوی نسبت به وجود و عدم
- ۴ ضرورت وجود - حالت تساوی نسبت به وجود و عدم

۸ فرض کنید توپی به توپی دیگر برخورد کند و آن را به حرکت درآورد. با توجه به چه مطلبی می توان برای حرکت توپ دوم علت قائل شد؟

- ۱ پذیرش ترجیح بلامرجح
- ۲ علیت به عنوان قاعده ای حسی
- ۳ پذیرش امتناع اجتماع نقیضین
- ۴ اینکه ممکن است چیزی به خودش وجود دهد.

۹ در چه صورت فیلسوف قادر به تبیین نظم موجود در جهان نخواهد بود؟

- ۱ انکار اصل علیت
- ۲ انکار اصل وجوب علی و معلولی
- ۳ انکار تلازم علت و معلول
- ۴ انکار اصل سنخیت

۱۰ کدام یک از موارد زیر، در تعریف روابط در وجود صحیح نیست؟

- ۱ از همه روابط دیگر عمیق تر است.
 ۲ رابطه، قائم به هر دو طرف است.
 ۳ تمام هستی و واقعیت معلول با همین رابطه تحقق می‌یابد.
 ۴ وجود یک طرف قائم به طرف دیگر نیست.

۱۱ کدام فیلسوف رابطه علیت را براساس «تداعی» توضیح می‌دهد؟

- ۱ دکارت
 ۲ هیوم
 ۳ کانت
 ۴ بارکلی

۱۲ موارد زیر به ترتیب مربوط به کدام یک از نتایج اصل علیت هستند؟

- در پرتو آن نظام جهان انتظام می‌یابد.
 - دانشمندان تحقیقات خود را بر مبنای این اصل پیگیری می‌کنند.
 - معلول نمی‌تواند از علت خود سرپیچی کند.

- ۱ سنخیت علت و معلول - سنخیت علت و معلول - وجوب علی و معلولی
 ۲ وجوب علی و معلولی - سنخیت علت و معلول - وجوب علی و معلولی
 ۳ سنخیت علت و معلول - وجوب علی و معلولی - سنخیت علت و معلول
 ۴ وجوب علی و معلولی - سنخیت علت و معلول - سنخیت علت و معلول

۱۳ علیت از نظر تجربه‌گرایان

- ۱ امری روان‌شناسی از توالی پدیده‌هاست.
 ۲ حس به توالی پدیده‌هاست.
 ۳ امری فراتر از حس است.
 ۴ اساساً تجربی است؛ ولی امکان معرفت از طریق استدلال عقلی را دارد.

۱۴ پدیده «A» کدام یک از موارد باشد تا بتوانیم بگوییم از حالت امکان ذاتی به حالت وجوب بالغیر رسیده است؟

- ۱ A، ساختمانی در ذهن یک معمار است.
 ۲ A، نهال یک بذر است که باغبان می‌خواهد آن را بکارد.
 ۳ A، خاکستر، چوبی است که قرار است در آتش انداخته شود.
 ۴ A، حرکت مژگان چشم است زمانی که پلک‌ها حرکت می‌کنند.

۱۵ فلاسفه کدام اصل را پشتوانه عقلی نظم دقیق جهان می‌دانستند و این اصل مورد انکار کدام گروه قرار گرفت؟

- ۱ سنخیت - تجربه‌گرایان
 ۲ وجوب علی معلولی - تجربه‌گرایان
 ۳ علیت - تجربه‌گرایان
 ۴ امتناع اجتماع نقیضین - عقل‌گرایان

۱۶ اختلاف دیوید هیوم با فیلسوفان تجربه‌گرا در باب مسأله علیت در کدام گزینه وجود دارد؟

- ۱ توالی پدیده‌ها
 ۲ تجربی بودن مصادیق علت و معلول
 ۳ فراحسی بودن درک رابطه علیت
 ۴ عقلانی بودن درک مفهوم علیت

۱۷ کدام عبارت درباره علیت، مورد اختلاف دکارت و فیلسوفان مسلمان است؟

- ۱ اصلی فطری و بدیهی است.
 ۲ دانش بشری متکی بر آن است.
 ۳ درک آن از طریق تجربه امکان‌پذیر نیست.
 ۴ مصادیق آن بدون تجربه قابل شناخت نیستند.

۱۸ کلیت قوانین تجربی به خاطر اصل است که بیت آن را بیان می‌کند.

- ۱ وجوب علی و معلولی - «باد ما و بود ما از یاد توست / هستی ما جمله از ایجاد توست»
 ۲ سنخیت علت و معلول - «باد ما و بود ما از یاد توست / هستی ما جمله از ایجاد توست»
 ۳ وجوب علی و معلولی - «اگر یک ذره را برگیری از جای / خلل یابد همه عالم سراپای»
 ۴ سنخیت علت و معلول - «اگر یک ذره را برگیری از جای / خلل یابد همه عالم سراپای»

۱۹ از دیدگاه فلاسفه مسلمان، کدام گزینه درباره علیت درست است؟

- ۱ درک علیت و کشف علل امور و حوادث طبیعی از طریق حس و تجربه صورت می‌گیرد.
 ۲ ابن‌سینا می‌گوید ما از طریق حس و تجربه، فقط به دنبال هم آمدن یا همراه هم آمدن برخی پدیده‌ها را می‌یابیم.
 ۳ اصل علیت یک قاعده عقلی است که با تجربه قابل اثبات است، زیرا هر داده تجربی خود مبتنی بر این قاعده است.
 ۴ اصل علیت مبنای اصل امتناع اجتماع نقیضین است، چون پدیده‌ها خود به خود به وجود نمی‌آیند.

۲۰ کدام گزینه با توجه به نظر فیلسوفان مسلمان درست است؟

① درک رابطه علیت فطری است.

③ علت‌های طبیعی را با حس درک می‌کنیم.

② رابطه علیت در ذهن آدمی است.

④ علیت مستقل از حس است.

پاسخنامه تشریحی

گزینه ۱: ۱ ۲ ۳ ۴ ۱ دلایل رد گزینه‌ها:

گزینه ۱: اصل علیت مورد انکار عموم مردم نیست.

گزینه ۳: تجربه و مشاهده به تنهایی نمی‌تواند سخن از وجود یا عدم بزند.

گزینه ۴: رابطه علیت یک رابطه وجودی است. یعنی وجود معلول وابسته به وجود علت است و برای شکل گرفتن و وجود یافتن، نیازمند رابطه علیت با علت خود است؛ نه پس از آن.

گزینه ۲: دکارت که از فیلسوفان عقل‌گرا است، علیت را امری بدیهی و فطری می‌داند. از نظر وی، مفهوم علیت بدون نیاز به تجربه و ادراک حسی نزد عقل وجود دارد.

نکته: امر بدیهی، امری غیر قابل اثبات و انکار است.

گزینه ۳: دکارت معتقد بود که اصل علیت بدون دخالت تجربه به دست می‌آید و جزء مفاهیم اولیه و بدیهی است که انسان از آن درک فطری دارد.

گزینه ۴: دیوید هیوم اساساً تجربه‌گراست و امکان معرفت از طریق استدلال عقلی و بدون تجربه را رد می‌کند و می‌گوید: «درک علیت از این طریق هم ممکن نیست؛ چون علیت مفهومی فراتر از حس است.»

گزینه ۵: اگر کسی پدید آمدن هر چیزی از هر چیزی را ممکن بداند، یعنی اصل سنخیت میان علت و معلول را انکار کند، به هیچ کاری اقدام نخواهد کرد.

گزینه ۶: با وجود علت، وجود معلول ضروری و حتمی می‌شود و این تخلف‌ناپذیر است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: اگر علت جهان به وجود آمده باشد، جهان هستی نمی‌تواند پدید نیاید، چون ضرورت وجود پیدا کرده است.

گزینه ۲: با آمدن علت، وجود معلول ضرورت می‌یابد و موجود می‌شود و اگر علت ضرورت‌بخش معلول نباشد، معلول به وجود نمی‌آید، پس وجوددهنده نخواهد بود.

گزینه ۳: معلول که در ذات خود ممکن‌الوجود است و فقط امکان موجود شدن را دارد، توسط علت واجب‌الوجود می‌شود که آن را واجب‌الوجود بالغیر می‌نامند.

گزینه ۷: علت به معلول خود ضرورت وجود می‌دهد و آن را از حالت تساوی نسبت به وجود و عدم خارج می‌کند. همچنین وجود معلول، بالغیر است، نه بالذات.

گزینه ۸: اصل امتناع اجتماع و ارتفاع نقیضین ← اصل امتناع ترجیح بلامرجح ← اصل علیت (قاعده عقلی)

گزینه ۹: انکار اصل سنخیت موجب بی‌اعتباری همه علوم است.

گزینه ۱۰: روابط در وجود روابطی است که درست در خود وجود آن برقرار می‌شود.

گزینه ۱۱: هیوم معتقد است که بر اثر تکرار مشاهده در ذهن ما تداعی به وجود می‌آید و این تداعی چیزی جز یک امر روانی ناشی از توالی پدیده‌ها نیست.

گزینه ۱۲: با قبول اصل سنخیت است که می‌توان برای نظم دقیق جهان پشتوانه عقلی قائل شد و دانشمندان با تکیه بر همین اصل، تحقیقات علمی خود را پیگیری می‌کنند.

اصل وجوب علی و معلولی بیان می‌کند که با آمدن علت، وجود معلول ضرورت می‌یابد و موجود می‌شود. پس علت به معلول خود ضرورت وجود می‌بخشد و معلول را موجود می‌کند. پس با بودن علت، بودن معلول ضروری است و سرپیچی ممکن نیست.

گزینه ۱۳: آنها معتقدند که انسان از طریق حس به توالی پدیده‌ها پی می‌برد و رابطه علیت را بنا می‌نهد.

گزینه ۱۴: حالت امکانی ذاتی، تساوی بین وجود عدم است، حال اگر یک شیء از تساوی وجود و عدم خارج شود و به وجود آید، حتماً علت خارجی داشته و تبدیل به واجب‌الوجود بالغیر شده است.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: صرفاً در ذهن است و تساوی بین وجود و عدم دارد. (هنوز ساخته نشده است.)

گزینه ۲: باغبان قصد کاشتن آن را دارد و هنوز کاشته نشده است. (تساوی بین وجود و عدم دارد.)

گزینه ۳: خاکستر قرار است در آتش ریخته شود و هنوز ریخته نشده است. (تساوی بین وجود و عدم دارد.)

گزینه ۴: مژگان چشم در حال تکان خوردن هستند و از حالت تساوی (بی‌حرکتی) خارج شده‌اند.

گزینه ۱۵: فیلسوفان - به جز فیلسوفان تجربه‌گرا - می‌گویند که اصل سنخیت نیز مانند خود اصل «علیت»، یک اصل عقلی است. آنان می‌گویند اصل سنخیت پشتوانه عقلی نظم دقیق جهان است.

گزینه ۱۶: همه فلاسفه اعم از تجربه‌گرا و عقل‌گرا معتقدند که مصادیق علت و معلول را باید از طریق تجربه شناخت. (رد گزینه ۲) هیوم با تجربه‌گراها در این نکته اختلاف داشت که رابطه ضروری میان علت و معلول یک موضوع حسی نیست و آن را نمی‌توان از طریق مشاهده حسی و تجربه به دست آورد.

گزینه ۱۷: از نظر مسلمانان، اصل علیت عقلی است اما از نظر دکارت فطری!

گزینه ۱۸: با قبول اصل سنخیت می‌توان برای نظم دقیق جهان پشتوانه عقلی قائل شد (بیت گزینه‌های ۳ و ۴). دانشمندان با تکیه بر همین اصل، تحقیقات علمی خود را پیگیری می‌کنند؛ آنان وقتی با پدیده‌ای مواجه می‌شوند و می‌خواهند علت آن را بیابند، به سراغ عواملی می‌روند که تناسب بیشتری با آن پدیده دارد و علت آن پدیده را در میان آن عوامل جست‌وجو می‌کنند تا اینکه به علت ویژه آن دست یابند.

گزینه ۱۹: از نظر ابن‌سینا درک رابطه علیت و پی بردن به آن از طریق تجربه امکان‌پذیر نیست، به دنبال هم آمدن دو حادثه به معنای علیت نیست.

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: درک علیت عقلی است اما بعد از درک علیت، کشف علل امور طبیعی از طریق حس و تجربه صورت می‌گیرد.

گزینه ۳: فلاسفه مسلمان می‌گویند اصل علیت یک قاعده عقلی است و از تجربه به دست نمی‌آید.

گزینه ۴: اصل علیت از اصل امتناع اجتماع نقیضین به دست می‌آید، نه اینکه خود مبنای آن باشد. پس اصل امتناع اجتماع نقیضین مبنای اصل علیت است.

اصل علیّت یک قاعدهٔ عقلی است و از تجربه به دست نمی آید. اما بعد از درک عقلی اصل علیّت، کشف علل امور طبیعی از طریق حس و تجربه صورت می گیرد. ۱ ۲ ۳ ۴ ۲۰

تشریح سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ «۱»: نظر دکارت است.

گزینهٔ «۲»: نظر کانت است. از نظر او مفهوم علیّت و رابطهٔ علت و معلول جزء مفاهیم پایه‌ای ذهن ماست و خودش در ذهن بوده و از جایی کسب نشده است.

گزینهٔ «۴»: دیوید هیوم معتقد بود علیّت مفهومی فراتر از حس است.

پاسخنامه کلیدی

۱	۱	۲	۳	۴
۲	۱	۲	۳	۴
۳	۱	۲	۳	۴
۴	۱	۲	۳	۴
۵	۱	۲	۳	۴

۶	۱	۲	۳	۴
۷	۱	۲	۳	۴
۸	۱	۲	۳	۴
۹	۱	۲	۳	۴
۱۰	۱	۲	۳	۴

۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۲	۱	۲	۳	۴
۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۴	۱	۲	۳	۴
۱۵	۱	۲	۳	۴

۱۶	۱	۲	۳	۴
۱۷	۱	۲	۳	۴
۱۸	۱	۲	۳	۴
۱۹	۱	۲	۳	۴
۲۰	۱	۲	۳	۴